

SECTION 4. POLITICS IN UKRAINEDOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-490-0-10>**JOINT EXPEDITIONARY FORCE IS THE CURATOR
OF UKRAINE'S ACCESSION TO NATO****ОБ'ЄДНАНІ ЕКСПЕДИЦІЙНІ СИЛИ – КУРАТОР ВСТУПУ
УКРАЇНИ ДО НАТО****Nevynna H. Ya.**

*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Political Sciences
Rivne State Humanitarian University*

Невинна Г. Я.

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри політичних наук
Рівненський державний гуманітарний
університет*

Parhomchuk A. O.

*Master of Political Science
Rivne State Humanities University
Rivne, Ukraine*

Пархомчук А. О.

*магістр політології
Рівненський державний гуманітарний
університет
м. Рівне, Україна*

Сьогодні більшість партнерів України розуміють, що без нашої держави неможливо говорити про стабільність в регіоні і що шлях до НАТО є для нас визначальним і незворотнім. Україна вже є одним з головних архітекторів глобальної архітектури безпеки, Європа існує в координатах миру в Україні.

Втім співпраця України з НАТО може бути офіційно оформлена лише після війни, а наразі Україна змушена шукати альтернативні формати співпраці з Північноатлантичним альянсом загалом або країнами-членами НАТО зокрема. У даному контексті варто звернути увагу на таку форму взаємодії України із партнерами як Об'єднані експедиційні сили або Об'єднаний експедиційний корпус (Joint Expeditionary Force (JEF)).

Ідея JEF виникла у Британії ще у 2012 році. На базі британських об'єднаних сил швидкого реагування (Joint Rapid Reaction Force) виникли Об'єднані експедиційні сили (UK Joint Expeditionary Force), що зібрали дев'ять союзників, переважно північних країн. Сьогодні багатонаціональні експедиційні сили включають як членів НАТО,

так і позаблокові країни, що важливо для України, яка поки що на шляху до членства.

Станом на 2022 рік членами JEF більше десятиліття були Фінляндія і Швеція, які оформили своє членство у НАТО лише у 2023 році. Серед інших членів – Данія, Естонія, Ісландія, Латвія, Литва, Нідерланди та Норвегія.

З початком повномасштабного вторгнення росії до України Об'єднані сили чітко показали свою позицію, яку пізніше озвучив Борис Джонсон у інтерв'ю The Economist: “Ми погодилися, що путін не повинен досягти успіху... JEF за допомогою навчань і передової оборони намагатиметься стримувати подальшу російську агресію, включно з провокаціями за межами України, які можуть поставити НАТО в глухий кут або опинитись під його порогом” [1].

Об'єднані експедиційні сили з початку заснування розраховані на участь у міжнародних місіях, подібних до миротворчих дій під егідою ООН, або спільних операцій НАТО. Але приєднання у 2017 році Швеції та Фінляндії до JEF розширило мандат Експедиційних сил.

Концепція JEF не є новою для України. З 2015 року Україна є членом литовсько-польсько-української бригади LITPOLUKRBRIG, яка створювалася саме для участі в миротворчих і гуманітарних операціях під егідою міжнародних організацій. Цей досвід з самого початку передбачав переймання українськими збройними силами стандартів НАТО і виявився напрочуд успішним.

Як і LITPOLUKRBRIG, Об'єднані експедиційні сили належать до багатонаціональних військових формувань високого рівня готовності. Тобто мають створювати кістяк сил, що діють задля підтримки глобального миру та безпеки.

Крім того, такі формати сприяють не лише оборонній потужності. Насамперед вони слугують досить ефективною формою взаємодії та розвитку партнерства поза межами воєнних блоків [2].

У 2022 році відбувся перший діалог між Україною та JEF на саміті, на який був запрошений президент В. Зеленський. Результатом цієї зустрічі був новий пакет допомоги Україні посилення ППО у червні 2023 року [3].

Також Україна була запрошена як спостерігач на навчання ОЕС у 2024 і наступному 2025 році. Про це йдеться у спільній заяві лідерів держав-учасниць Об'єднаних експедиційних сил після саміту у Швеції [4].

Сьогодні Сили оборони України мають найбільший і найкращий бойовий досвід у всьому світі. Тому Україна, як потенційний одинадцятий оборонний союзник цієї групи є привабливою і бажаною. В таких умовах, приєднання України до Об'єднаних експедиційних сил

стане для них значним посиленням. Більш того, як для України, так і для партнерів така співпраця є взаємовигідною. Як зазначав депутат британського парламенту Тобіас Еллвуд (великий прихильник розширення JEF за рахунок вступу України та Польщі) “...високий рівень готовності, швидкі та гнучкі дії ОЕС добре підходять для запобігання гібридним провокаціям. Більше того, Сили еволюціонували від початкової "експедиційної" спрямованості до ролі "забезпечення взаємної безпеки" своїх членів. Їхній *modus operandi* – регулярні навчання, маневри і тренування – передбачає, що вони залишатимуться на землі України і де-факто слугуватимуть "розтяжкою", що стримуватиме російську агресію” [5].

Перш за все, Велика Британія, лідер Об'єднаних сил, сьогодні є одним з головних союзників країни. Ще до повномасштабного вторгнення Британія почала посилювати оборонну співпрацю – варто нагадати про спільні контракти на будівництво Україною баз в акваторії Чорного моря та кредитну підтримку розвитку спроможностей Військово-Морських Сил України. В такому випадку можна передбачити посилення партнерства.

Також, для JEF залучення України стане нагодою розширити свій вплив далеко за межі півночі. Україна може стати гарантом присутності союзників у Чорноморському регіоні, що значно збільшує простір дій для Об'єднаних експедиційних сил. Окрім того, до великих потужностей флотів та військово-повітряних сил союзників буде додана надзвичайно потужна сухопутна складова. Не викликає сумнівів, що українські військові, які протягом останніх років набули безпрецедентного досвіду, зможуть передавати знання своїм іноземним колегам, пояснюючи їм всі умови та особливості сучасних інтенсивних бойових дій.

Членство у JEF може посилити і без того активний обмін розвіданими і поглибити співпрацю України із розвід-альянсом “П'ять Очей” (Five Eyes) через Велику Британію, яка членом разом з Канадою, Австралією, Новою Зеландією і США.

Натомість Україна отримає потужне лобі, яке до моменту вступу до НАТО, активніше і завзятіше просуватиме свої інтереси України в Північноатлантичному Альянсі.

Ще одна перевага розширення Об'єднаних експедиційних сил полягає в тому, що це б виходило за межі сумнівної позиції делегування боротьби за демократичні цінності українцям. Демонстрація союзниками готовності протистояти авторитарній агресії в довгостроковій перспективі покращить стримування рф, зашкодить моральному духу росії сьогодні та матиме інші позитивні стратегічні наслідки [6].

Однією з переваг JEF є їх дуже гнучкий формат. Об'єднані експедиційні сили зосереджені на Великій Британії, але країни можуть

приєднатися до них, як забажають. Така гнучкість, безумовно, може включати український елемент для спільних інтересів.

Також очевидним є те, що JEF – це не лише військове формування, але й політичний форум для обговорення регіональних питань.

Література:

1. Boris Johnson tells The Economist about his anti-Russia coalition. URL: *The Economist*. 2022. 19 березня. <https://www.economist.com/britain/boris-johnson-on-a-european-coalitions-role-against-russia/21808195> (дата звернення: 24.04.2024).

2. Наталуха Д. Шлях до НАТО з флангу – Об'єднані експедиційні сили. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/nataluha/64aea00055584/> (дата звернення: 09.05.2024).

3. Об'єднані експедиційні сили оголосили про новий пакет ППО для України. *Суспільне новини*. 2023. 13 червня. URL: <https://suspilne.media/506761-obednani-ekspedicijni-sili-ogolosili-pro-novij-paket-pro-dla-ukraini/> (дата звернення: 10.05.2024).

4. Tallis B. Security Guarantees for Ukraine. Until NATO Membership, Extending the Joint Expeditionary Force Is the Best Option. DGAP. German Council on Foreign Relations. 2023. 30 червня. URL: <https://dgap.org/en/research/publications/security-guarantees-ukraine-0> (дата звернення: 10.05.2024).

5. Як Британія може допомогти Україні та забезпечити Європу. Розширити Об'єднані експедиційні сили – Бенджамін Талліс. *iPress*. 2023. 13 липня. URL: https://ipress.ua/articles/yak_brytaniya_mozhe_dopomogty_ukraini_ta_ubezpechyty_yevropu_rozshyryty_obiednani_eksped_ytsiyni_syly_bendzhamin_tallis_345408.html (дата звернення: 10.05.2024).

6. Через розчарування рішенням НАТО Україну могли б прийняти до JEF – британський політолог. *Голос Америки*. 2023. 16 липня. URL: <https://www.holosameryky.com/a/ukrajinu-mohly-b-pryjnjaty-do-jef-politoloh/7182909.html> (дата звернення: 10.05.2024).